

KRECSMÁRIK ENDRE.

1879—1930.

A halál munkáskézből ütötte ki a tollat és mi, akik ennek a munkás életnek tanúi voltunk, megállunk egy pillanatra, hogy őszinte szavakkal búcsút vegyünk attól, akinek mindig nehéz körülményei soha sem engedték meg a teljes kibontakozást, akinek ifjú korában szőtt hímes álmain, durván keresztül szántott az Élet s aki álmaj virágos mezejéről — rajta kívülálló okokból — alig tudott néhány tarka bokrétát összeszedni.

Krecsmárik Endre pályafutásának változatos képét azoknak kell megfesteni, akik a magyar tanügy terén voltak munkatársai. Nekiünk iskolánkülső működéséről kell néhány vonást megrajzolnunk.

Ennek a képnek elején az a fiatalember áll, aki telve ambícióval, Török Aurél műhelyében szélesíti tudását s méregeti a felhalmozott koponyákat, hogy magábaszívja azt a tudást, amelyre egy anthropologusnak szüksége van. Magábaszívja azért, hogy egy életen keresztül rabja legyen, minden körülmények közt.

Az Élet hamar kiragadja ebből a környezetből. Visszakerül szülővárosába, Szarvasra, ahol a tanítóképzőintézetben tanárkodik s szabadidejében nagy ambícióval foglalkozik városa őstörténetével. Ásat a maga költségén s 1910-től egymásután jelennek meg közleményei az Archaeologiai Értesítő hasábjain.

1910-ben: Régiségleletekről Szarvas határában. Régibb középkori temetőkről Szarvas határában. Honfoglaláskori leletekről Szarvason. 1911-ben: Szarvasi középkori és őskori leletekről. 1912-ben: Szarvas domborműves képe őskori edénytöredéken. 1913-ban: Békésszentandrás honfoglaláskori temetkezési helyekről. 1915-ben: A Békés—szarvasi őstelepről. 1927-ben: Ujabb kőkori kalászrajzok őskori cserepeken. 1915-ben önálló füzetben adta ki: Őskori nyomok Szarvas területén és a szapanosi neolithkorú telep c. dolgozatát.

Szarvasról a háború után Gyomára, majd Szegedre került, ahol e folyóirat hasábjain is jelentek meg dolgozatai. Nagy hálára kötelezte

intézetünket, amikor a szappanosi leleteket s gyomai gyűjtésének eredményeit gyűjteményünknek adta, megmentve ezáltal a biztos elkallódástól.

E folyóirat hasábjain a következő dolgozatai jelentek meg: 1926-ban: Jellegzetes koponyák a szegedi városi múzeumban. 1927-ben: Koponyák a Nagykamarási sírokból. Kalászrajzok neolithkorú edénytöredékeken. Ez utóbbi dolgozata a Természettudományi Közlönyben is megjelent, ahol egyébként is gyakran találkozunk nevével, azóta, hogy 1924-ben: Egy alföldi mintagazdaság a XVIII. században c. értekezését Tessedik Sámuel emlékének szentelte.

Ezek mellett a vidéki lapok hasábjain s az iskolán kívüli népművelés terén fejtett ki nagyobb népszerűsítő tevékenységet.

Az elmúlt nyáron, egy saját költségén végzett ásatás alkalmával meghült. Súlyos betegen került a gyulai kórházba s onnan, kevésel utóbb, haza, családja körébe, ahol november 8-án váltotta meg hosszú szenvedésétől a Halál.

Képességei révén, hajlamainak megfelelő munkakörben, többet alkothatott volna, de nehéz viszonyai közt is sok értékes szolgálatot tett a régészetnek, amelyet mindenkor szívügyének tekintett.

Emlékét kegyelettel őrizzük!